УДК 657

СИДОРЕНКО В.В.,
магістрантка, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
РОМАШКО О.М.
к.е.н., доцент, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ

Відповідно до положень Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [1] ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками відбувається на рахунку 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками " призначенням даного рахунку є облік поточних зобов'язань, в частині розрахунків з постачальниками підрядниками та між учасниками ПФГ, за отримані цінності, надані послуги й виконані роботи. Кредитовий оборот за даним рахунком відображає заборгованість за отримані цінності, товари, роботи чи послуги. Погашення та списання такої заборгованості відображаються за дебетом рахунку.

Вищезгаданою інструкцією [1] рекомендується до рахунку обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками відкривати наступні субрахунки для деталізації інформації:

– 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» - задля ведення обліку розрахунків з вітчизняними постачальниками та підрядниками за отримані ТМЦ виконані роботи надані послуги.

– 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками» - для відображення інформації про стан розрахунків з іноземними постачальниками та підрядниками

– 633 «Розрахунки з учасниками ПФГ».

Аналітичний облік зручно вести окремо за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного документа (рахунку) на сплату. Деталізація розрахунків за кожним постачальником та підрядником відображається в оборотно-сальдової відомості по рахунку 631. В такій оборотно-сальдовії відомості містяться інформація про кожного контрагента, документ на підставі якого здійснюється співпраця, а також інформація про розрахунки з ним. Зокрема наводиться дебетовий або кредитовий залишок на початок періоду, обороти за період по дебету та кредиту, і сальдо на кінець періоду.

Суми оборотів за рахунком 631 наочно показують масштаби діяльності підприємства, особливо в торгівельній сфері. Адже кількість закуплених товарів прямо впливає на суму отриманого доходу і, відповідно, визначає обсяги торгівлі. Отож, щоб простежити динаміку основного виду діяльності підприємства, можна порівняти дебетові та кредитові обороти 631 рахунку за кілька періодів. Залишок за рахунком 631 має різне значення в залежності від того, яким він є: дебетовим чи кредитовим. Кредитове сальдо - це, як правило, заборгованість підприємства конкретним юридичним чи фізичним особам. Ну а

дебетове сальдо, відповідно, відображає заборгованість юридичних чи фізичних осіб підприємству. Оскільки, взаємини з постачальниками і підрядчиками можуть бути різнобічними, і підсумки таких взаємин можуть бути різними, то може виникнути ситуація, коли та сама юридична особа, постачальник, по одному виду операцій є боржником підприємства-дебітором, а по іншому виду операцій - навпаки, кредитором.

Отже, можлива наявність одночасно дебетового і кредитового сальдо по рахунку 63. Щоб дізнатися, які саме операції сформували обороти за рахунком 631 та залишок по ньому, можна розглянути аналіз рахунку 631. В ньому міститься інформація про суми господарських операцій за кожним кореспондуючим рахунком, субрахунком та рахунками нижчих порядків, що були здійснені підприємством за відповідний період.

Заборгованість постачальникам може розглядатися як безкоштовна позика підприємству. Для сплати боргів постачальникам, коли в обігу підприємства немає коштів, підприємству довелося б брати позику у банку або використовувати свій власний капітал. Вигідність кредиторської заборгованості підприємства полягає в тому, що заощаджуються кошти на сплату процентів банку у випадку, коли постачальники одразу вимагають гроші за товар.

Умови сучасного економічного середовища зумовлює існування широко розгалуженої системи розрахунків, яка опосередковує всю фінансово-господарську діяльність підприємства. Під час здійснення такої діяльності підприємства здійснюють закупівлю матеріальних цінностей, оплату виконаних робіт та наданих послуг. Для торгівельних підприємств такими цінностями є товари, що придбаваються метою майбутнього перепродажу. Саме на цій стадії виробничо-господарського процесу виникають відносини з постачальниками та підрядниками. Тому дуже важливе значення має правильна організація розрахунків з ними, що прямо впливає на організацію матеріального забезпечення і постачання товарів покупцям.

Розрахунки з постачальниками та підрядниками – це взаємні розрахунки підприємств за товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги. Вони є переважними, й саме від безперебійності та планомірності організації даних розрахунків вирішальною мірою залежить стан усіх розрахунків підприємства, його фінансовий стан та платоспроможність.

Відображені розрахунки з постачальниками та підрядниками в обліку передує процес вибору постачальників умови яких є найвигіднішими для підприємства. Такий пошук вимагає значної уваги, оскільки саме від надійності та компетентності постачальника залежить весь фінансово-господарській процес торгівельного підприємства. Товари, отримані своєчасно та відповідної якості можуть бути реалізовані покупцям в терміни, визначені укладеними договорами. Відсутність затримок у поставках, перебоїв та непорозумінь щодо кількості, якості та відповідності товару, забезпечують стабільну діяльність підприємства і високий рівень відповідальності перед покупцями.

Бухгалтерський облік розрахунків з постачальниками та підрядниками повинен насамперед забезпечити наступні моменти:

– контроль дотримання своєчасності розрахунків з постачальниками та підрядниками;

– забезпечення заходів щодо попередження виникнення простроченої кредиторської заборгованості.

Виконання таких завдань можливе завдяки добре налагоджені системі бухгалтерського обліку та узгодження її окремих ланок.

З метою покращення системи управлінського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, на думку О. В. Лишиленка [2], доцільно провести деякі зміни, а саме:

- по-перше, ефективніше проводити аналіз складу і структури кредиторської заборгованості за постачальниками, а також щодо термінів утворення заборгованості або термінів її можливого погашення, що дозволить своєчасно виявляти прострочену заборгованість і вживати заходів щодо її стягнення;

- по-друге, контролювати оборотність кредиторської заборгованості, а також стан розрахунків щодо простроченої заборгованості, так як в умовах інфляції будь-яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство реально отримує лише частину вартості поставленої продукції, тому необхідно розширити систему авансових платежів;

- по-третє, на високому рівні організувати роботу з договорами, щоб в картці клієнта відрізняти працює він під реалізацію або за системою передоплати;

- по-четверте – здійснювати контроль кредиторської заборгованості та розмірів заборгованості окремих кредиторів, строків погашення боргів за графіком сплати.

Для забезпечення деталізації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками та контролю за термінами сплати заборгованості, доцільним вважаємо до субрахунків рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», визначених Інструкцією №291 [1], відкривати субрахунки нижчого порядку відповідно до терміну погашення заборгованості.

Є. В. Калюга та І. М. Ревизюк в статті, призначеній питанням удосконалення обліку розрахунків з постачальниками [3], одним із шляхів підвищення її ефективності вважають ведення Реєстру документів підприємства до сплати постачальникам. Введення такого документу є доцільним оскільки типові форми бухгалтерської документації не містять інформацію, достатню для прийняття відповідних управлінських рішень. Зокрема, не розроблено жодного регістру, який давав би змогу простежити за термінами погашення кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками, та запобігти виникненню простроченої кредиторської заборгованості.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом МФУ

від 30.11.99 № 291 [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99.
2. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік : підручник / О. В. Лишиленко. – [3-тє вид., переробл. і доп.]. – К. : Центр учбової літератури, 2017. – 670 с.
3. Ревизюк І.М. Удосконалення обліку розрахунків з постачальниками / І.М. Ревизюк, Є.В. Калюга // Економічні науки. – 2013. – № 10 (4). – С. 185-190